

re officii de mandato Capituli in computis, & rationibus Ecclesiæ faciendis, sumendis, &c. occupatur. Canonicus, qui, Sede vacante, est electus Vicarius Capituli; & inde defuit; quia utilis est Ecclesiæ, quod occupetur unus Capituli, quàm totum Capitulum. Secus, si sit electus Vicarius Episcopi; quia hic Episcopo non Ecclesiæ servit, & ideo fructus percipere potest, non distributiones.

532. Lucratur Archidiaconus visitans Ecclesiam, jura, aut redditus suæ præbendæ; quia tunc servit in re utili Ecclesiæ.

533. Non lucratur, qui abest causa voti adimplendi. Qui tempore divinatorum officiorum detinetur sua peccata confitendo, ex sua devotione Missam celebrando, nisi ei faveat consuetudo; quia abest in sui utilitatem, lucratur verò, qui tunc celebrat de mandato superioris in Ecclesiæ servitium.

534. Penitentiaris ad Confessiones deputatus lucratur, tam distributiones Chori, quàm alias, quæ extra Chorum lucrari solent; puta ob litanias, processiones, &c. dummodo in Ecclesiâ assilat audiens, aut paratus Confessiones audire. *Trid. sess. 24. de Ref. cap. 8.* quia tunc censetur præsens in Choro.

535. Canonici Magistralis, aut Lectoralis non lucratur distributiones correspondentes diebus, quibus concionem, aut lectionem componit; quia ex *Decl. S. Cong.* tunc non dicitur abesse in servitium propriæ Ecclesiæ, nisi remoretur. Lucratur verò ex gratia distributiones correspondentes non solum horis, quibus legit, aut concionatur, sed omnibus horis illius diei; quia exercet actionem magis laboriosam, quam alii præbendati, & quæ majorem præparationem expolit. *Decl. S. Cong. Conc. apud Garciam.* Non extenditur tamen hæc gratia ad horam Matutini diei sequentis, quæ præcedenti die post Vesperas recitari solet. *Ex Decl. Cong. apud Garciam, & Leandrum cit. quæst. 120.*

536. Canonici, qui simul curam animarum habet in alia Ecclesiâ intra, aut extra Civitatem, sed intra Dioccesim, tunc pro tempore, quo in curata Ecclesiâ resederit, actu sacramenta ministrans, aut alia, quæ ad ejus curam spectant, exercens, distributiones Ecclesiæ Cathedralis, aut Collegiæ lucratur; quia habetur tamquam ibi præsens, & abfens. *Ex Trid. sess. 22. de Ref. cap. 3.* Idem dicendum venit de Parocho.

537. Canonici Examinatores, aut ab Episcopo instituti administratores priorum locorum, Visitatores Ecclesiarum Diocesis, Vicarii foranei, Deputati Monasteriorum, &c. fructus lucrantur, non distributiones; quia non sunt occupati servitio propriæ Ecclesiæ, sed Episcopi, aut Diocesis, nisi illis faveat consuetudo. Imò de Examinatoribus extat *Decl. S. Cong. Conc. apud Leandrum cit. quæst. 127.*

538. Canonici assistentes Episcopo solemniter in Cathedrali, aut in alia Ecclesiâ celebranti lucratur distributiones; secus, si private celebret; nisi adsit consuetudo.

539. Præbendati inservientes Episcopo in officiis Capellani, Secretarii, &c. percipiunt fructus præbendæ quia habentur pro præsentibus, minimè distributiones; quia non sunt occupati in utilitatem propriæ Ecclesiæ, sed Episcopi, *ex cap. De cetero, &c. Ad audientiam, de Cleric. non res. Id.* Inservientes pariter Pontifici acquirunt fructus, *ex cap. Cum dilectus, de Cleric. non res. Id.* sed non distributiones, nisi privilegium habeant.

540. Inservientes verò Legato Pontificis, Regi, Cardinali, &c. non solum non lucrantur distributiones, sed neque fructus, si absentia à propria Ecclesiâ excedat tres menses. *Vide num. 513.*

541. Auditores Rotæ Romanæ acquirunt fructus, & distributiones suarum præbendarum in absentia, ex concessione *Clem. VII. per Bullam: Convenit 1525.* Item Inquisitores ex Priv. *Pauli III. & Pii V.* quod ad alios Ministros, puta Fiscales, Qualificatores, Consultores, &c. ad favorem fidei, extendunt *Castropal. & Trullene, apud Leandrum cit. q. 136.* nam causa fidei est communis. *Vide num. 529.* Gaudent hoc privilegio Inquisitores, loquendo de beneficiis simplicibus, dignitatibus, & præbendis, minimè de beneficiis Curatis, *ex Decl. S. Cong. apud Leandrum cit. quæst. 137.*

542. Collectores Generales Cameræ Apostolicæ, ejusdem officiales in absentia lucratur fructus, & distributiones, *ex priv. Sixti V. 8. Maii 1590.*

543. Docentes publicè in aliqua Universitate, aut studio generali Theologiam lucratur fructus in absentia à propria Ecclesiâ, *ex cap. finali de Magistris.* Minimè distributiones, ad differentiam Magistralis, aut Doctoralis docentis in propria Ecclesiâ, *ut in n. 535.* Idem, si legit publicè jus Canonicum; quia licet textus loquatur de Theologia, extenditur ad jus Canonicum, quoniam æquè prodest Ecclesiæ. Non sic jus Civile; hinc Canones studium juris Civilis Regularibus prohibent. Item lucratur fructus, licet non distributiones, si publicè Grammaticam doceant; colligitur, *ex cap. Quia nonnullis, de Magistris;* quia ad Theologiam, & jus Canonicum est necessaria.

544. Non sufficit, si legant in quolibet studio particulari, sed esse debet Universitas, seu studium generale, ad hunc finem à Pontifice, aut Supremo Principe creatum, *ex Decl. S. Cong. apud Leandrum cit. quæst. 144.*

545. Parochi, si legant, uti supra, Theologiam, aut jus Canonicum, lucratur fructus suorum beneficiorum, minimè, si Grammaticam doceant, *ex Decl. S. Cong. apud Leandrum cit. quæst. 143.*

546. Præbendati studentes fructus præbendarum lucrantur, licet non distributiones, si student publicè Theologiæ, aut juri Canonico in Universitate, aut studio generali, uti supra, & ibi studentes majori parte anni commorentur, de licentia Ordinarii, *ex Decl. S. Cong. quia ad Ordinarium spectat examinare super ætate sufficienti, an divinus cultus ob*

ob eorum absentiam detrimentum patiat, & alia à jure requisita.

547. Aliter est dicendum de Parocho, nam *ex Trid. sess. 23. de Ref. cap. 2.* non permittitur Episcopis concedere licentiam Parochis, ut à propria Ecclesiâ abfint ultra bimestre, nisi ex gravi causa, qualis non est studium in Parocho. Cui accedit *Decl. S. Cong. Conc. 22. Febr. 1590.* que censuit, Parocho *causa studiorum non esse dandam licentiam; cum hodie per Concilium non admittantur, nisi qui per concursum magis idonei fuerint judicati.*

Præmissam licentiam concedere potest Episcopus Præbendatis, & beneficiatis non Curatis, non nisi ad quinquennium, *ex cap. fin. de Magistris.* At cum extendere posse ad septennium, tenet *Leander cit. q. 153.* ex alio posteriori, *cap. Cum ex eo, de Elect. in 6.*

548. Si beneficium constat ex solis distributionibus quotidianis, abfentes ratione studii eas lucrantur omnes, dempta tertia parte, quia tunc distributiones illæ succedunt loco fructuum, *ex Decl. S. Cong. Conc. apud Leandrum cit. q. 154.*

549. Denique Episcopus dispensare non potest, ut Præbendatus, aut Beneficiarius, qui abest recreationis causa, distributiones percipiat; quia talis perceptio est prohibita à *Trident. sess. 24. de Reform. cap. 12.*

De Horis Canonici, Beneficiatis, & Distributionibus agunt *Mastricus disp. 14. à num. 49. Diana p. 2. tr. 12. Joan. de la Cruz pag. 52. Bonac. tom. 1. pag. 586. Castrop. tom. 2. tr. 7. disp. 23. & 3. Bufem. lib. 4. cap. 2. disp. 2. Gobat. tom. 1. tr. 5. & maxime Leander tom. 6. tr. 8. Donatus tom. 3. tr. 18.*

CAPUT III.

DE SACRILEGIO.

550. **S**acrilegium est lesio, seu violatio rei sacræ. Res sacræ sunt ea omnia, quæ ad cultum divinum sunt destinata. Est triplex; personale, quo persona sacræ; locale, quo locus sacræ; & reale, quo aliæ res sacræ violantur.

PERSONA SACRA

551. **E**ST, que pro votum, aut ordinem sacrum est Deo specialiter dicata. Tribus modis lædi potest. 1. Per violentam manus injectionem. 2. Per usurpationem jurisdictionem, personas Ecclesiasticas ad iudicium seculari trahendo, vel iisdem vestigalia imponendo. 3. Per actionem veneram, five externam, five internam.

552. Probabile est, non esse opus in confessione aperire, an votum sit solemne, vel simplex, quia non differunt specie, sed accidentaliter secundum magis, & minus. Nec ad duplici titulo persona sit Sacra, quod scilicet sit Sacerdos, & Religiosus, quia moraliter est una numero malitia. Unde sufficit dicere: *Habui copulam cum habente votum castitatis.*

553. Religiosus, qui suis tactibus polluit sacularum, peccat contra castitatem, five propriam delectationem habeat, five non; quia voto adstrictus: qui abutitur suis membris ad actum venereum, peccat contra propriam castitatem, talis est, qui tactibus suarum manuum alium polluit: liquet de muliere voto ligata, quæ, si sit succuba fornicationis secularis, etiam sine propria delectatione, peccat contra propriam castitatem, quia abutitur membro suo ad actum venereum. *Vide num. 215.*

NOMINE LOCI SACRI,

554. **I**n ordine ad effectum refugii, non solum intelligitur Ecclesiâ cum suis capellis, sed etiam Sacristia, & totum Monasterium, imò, & totum Episcopi Palatium; quia sumus in favorabilibus. In ordine verò ad effectum sacrilegii in homicidio, mutilatione, humani se minis effusione, & furto, venit sola Ecclesiâ cum cæmeterio, minimè Sacristia, Monasterium, campanilia, & similia; quia sumus in odiosis. In ordine de num ad pollutionem, seu violationem venit locus ille, qui spectat ad corpus interius Ecclesiæ à recto interiori usque ad pavimentum, & à parte interiori portæ Ecclesiæ usque ad ultimam partem Aræ majoris, inclusis choro, capellis, & organo. *Vide à num. 568.*

555. Cæmeterium, quod est locus ab Ecclesiâ distinctus singulariter benedictus, & destinatus ad sepulcrum fidelium, violatur, eo tamen violato, non violatur Ecclesiâ; unde sufficit, ut ipsum reconci-lietur; polluta autem Ecclesiâ, polluitur cæmeterium; quia principale non sequitur accessorium, sed è converso.

RES SACRÆ

556. **S**unt plures. 1. Sacramenta. 2. Vasa, Sacra, Imagines, Reliquiæ Sanctorum, Scriptura Sacra, Sacra Cæremonia. 3. Ornamenta Ecclesiæ, & Ministrorum ejus. 4. Bona temporalia Ecclesiastica in sustentationem Ecclesiæ, & ejus Ministrorum deputata. Adeoque, qui malè, & irreverenter contra ea se gerit, sacrilegium committit.

557. Hinc reale sacrilegium est Sacramenti susceptio, vel administratio in mortali, simonia, fractio sigilli sacramentalis, profanatio sacrorum vasorum, aut vestium, ut si quis calice in convivio utatur, aut ornamenta Altaris, & Sacerdotis in profanos usus applicet. Sermo autem est de iis, quæ consecrati, aut benedicti solent; nam adhibere ad nuptias, vel communem usum tapetia, candelabra, & similia, quæ mediâ sacro ministerio inserviunt, non est peccatum mortale, nisi fiat ex contemptu. Sacrilegium reale est suppresorium legatorum, vel jurium Ecclesiæ defraudatio. Peccatum contra votum est sacrilegium, quia res Deo destinata, violatur.

558. Sacrilegium non est peccare die festo, nisi fiat ex contemptu; quia tempus extrinsecè le habet ad actiones.

LOCUS SACRI

559. **Q**uatuor modis laceri potest. Primò per strepitum forensium, ut si quis negotiationes, seditiones, stabulationes equorum, mercaturam, aut similia faciat in locis sacris.

560. Secundò læditur sacrilegè per furtum tribus modis. Scilicet, quando quis furatur. 1. Sacrum de sacro: hoc est, rem sacram, ut calicem, vestem, & bona propria Ecclesiæ in loco sacro. 2. Sacrum de non sacro: scilicet, rem sacram in loco non sacro, nempe extra Ecclesiam. 3. Non sacrum de sacro: scilicet, rem profanam non sacram, v. gr. pecuniam, aut aliam rem, quæ sit Ecclesiæ, aut ejus custodia tradita, deposita, aut ei accomodata.

561. In his furtis sacrilegium committitur, quia in his tantum rei sacra, & loco sacro injuria inferitur, minimè in cæteris; quare, si quis crumenam divitis, pecuniam Parochi, quam, etsi jure Ecclesiastico, nomine tamen suo, non Ecclesiæ, possidet, furetur; sacrilegium non committit, nisi fiant cum notabili injuria loci sacri.

562. Tertiò læditur per pollutionem, ut à num.

563. Quarto per actus repugnantes ejus immunitati, ut à num. 605.

ECCLESIA CONSECRATA EXECRATUR,

564. **S**i parietes secundum majorem partem simul destruantur, seu corruant; minimè, si destruantur successive, ut tandem Ecclesia tota readificetur; quia tunc secundum prudentium hominum existimationem censetur eadem perseverare; secus si tota simul, licet postea readificetur.

565. Nec execratur, si, parietibus integris remanentibus, tectum, & alia opera lignea ruant, aut comburantur; quia consecratio magis principaliter parietibus inest: hinc in parietibus collocantur Crucis. Vide num. 585.

566. Ecclesia verò benedicta non amittit benedictionem, parietibus destructis; quia benedictio inest solo.

567. Si tamen destruat, absque spe ut readificetur, eo ipso amittit privilegia loco sacro competentia.

ECCLESIA POLLUITUR,

568. **P**rimò per injuriosam exultationem, nempe, si injuriosè fuerit exulta igne. Ex Conc. Nizæno. Diana p. 8. tr. 7. ref. 93.

569. Secundò per sepulturam excommunicati vitandi, aut infidelis, etiam infantis, minimè, si sit filius parentis fidelis, licet decesserit sine Baptismo; quia est pars hominis Christiani: consuetudo tamen est, ut non sepeliatur in Ecclesia.

570. Tertiò per homicidium injuriosum, aut mutilationem: unde injuriosa suffocatio, aut occisio hominis facta in Ecclesia absque sanguinis effusione polluit Ecclesiam.

571. Quarto per violentiam, & injuriosam sanguinis humani notabilem effusionem, quæ non fit è naribus, aut dentibus, quia sunt organum nimis facile ad emittendum sanguinem.

Effusio aliquarum guttarum, etiam injuriosa, non polluit, nisi occidat; quia effusio abundantiam significat.

572. Quintò per copulam illicitam, aut humani seminis effusionem, quæ sit peccatum mortale, licet non cadat in terram, dummodo sit externa.

573. Per homicidium, effusionem sanguinis, & pollutionem violatur Ecclesia, etiam si sint occultæ; ex cap. Significasti, de Adulteriis. Ubi præcipitur, reconciliari Ecclesiam, in qua quidam adulterium secretum commiserat, postea à muliere publicatum; quia non violatur Ecclesia nisi per injuriam, adeoque, quando fit injuria. Per hoc autem, quod culpa v. gr. occulta incipiat post dies octo impedire à sacris, quando est facta publica, & indiget tunc reconciliari, & non prius; non sequitur, quod prius non fuerit violata; sicut ex hoc, quod percussor occultus Clerici, incipiat post dies octo vitari, quando percussio est facta publica; non sequitur, quod non fuerit prius excommunicatus: sicut igitur publicatio in hoc casu non facit excommunicatum, sed vitandum, ita in primo non facit Ecclesiam pollutam, sed impeditam à sacris, & reconciliandam. Diana p. 9. tr. 9. ref. 5. & Bonac. contra Tamb. in Meth. Conf. lib. 2. cap. 7. §. 5. num. 35. & alios.

574. Copula conjugalis, si fiat ex necessitate, v. gr. ad vitandum periculum incontinentiæ conjugum alium locum aptum non habentium, non polluit Ecclesiam, bene verò, si fiat sine necessitate, quia tunc est injuriosa, & sacrilegium.

575. Si quis polluat violentè in Ecclesia adolescentem renitentem, & non consentientem, violatur Ecclesia; quia licet talis pollutio non sit voluntaria, & peccaminosa adolescenti, est voluntaria, & peccaminosa eam causanti, & inde est injuriosa Ecclesiæ.

576. Ut præfate actiones polluant Ecclesiam requiritur injuria. Hinc Ecclesiam non polluit. 1. Effusio sanguinis facta ob propriam defensionem. 2. Facta casualiter, aut ab infante, vel infano; secus, si eorum sanguis effunderetur; quia licet non possint facere, possunt pati injuriam. 3. Si vulnus fuit factum extra Ecclesiam, & percussus ingreditur, intus, & ibi effundatur sanguis, aut moriatur; secus, si vulnus fuit factum intus; & percussus sit egressus extra, & ibi sanguis effusus; vel ductus ad domum post paucas horas moriatur; quia homicidium fuit voluntariè factum in Ecclesia; nam injuria fit Ecclesiæ, quando datur causa physica effusionis sanguinis in Ecclesia. 4. Sectio violenta venæ in Ecclesia, ex qua copiosus sanguis effluit, si ex illa non sequatur mors: bene verò si sequatur mors. Ratio primi; quia vena est naturaliter copiosi sanguinis emissiva. Ratio secundi; quia tunc est homicidium.

Pol-

577. Polluit Ecclesiam. 1. Rescisio digiti, non quia sit mutilatio, nam digitus non est membrum, sed pars, ratione tamen notabilis effusionis sanguinis. 2. Occisio fidelis facta in Ecclesia ab hæretico, ob fidem; quia licet occisio sit martyrium, occisori est peccatum, & ab eo est injuria facta: actio displicuit, passio grata fuit. 3. Occisio unius ex errore facta pro alio in Ecclesia; quia ratio formalis injuriæ desumitur ex loco sacro, & jam occisio, si non vulneratio fuit intenta in loco sacro, materialiter autem se habent individua Petrus, & Paulus. Vide verb. Homicidium casuale. 4. Si Petrus existens extra Ecclesiam, rotam tormentariam immittat intra Ecclesiam, & ibi occidat hominem; quia motus est extra, occisio verò, & actio vulnerativa intra Ecclesiam.

578. Quintò: Si quis fuerit in Ecclesia verberatus ita, ut quamvis non sit effusus sanguis, fuerint tamen ejus fracta ossa, & contusæ carnes, est violata Ecclesia, si intra breve tempus sequatur mors; quia talis verberatio est homicidium: Secus, si non sequatur inde mors.

579. Sextò: Si quis alium in subita, & inopinata rixa alium in Ecclesia occidit, violatur Ecclesia; quia ex hoc, quod occisio fuerit subita, & casualis, non sequitur, quod fuerit voluntaria, & inde injuriosa, ut potuerit ab occisore impediri. Vide num. 641.

QUÆRES:

580. Quidam Reus sententias ad mortem fuit à Ministris iustitiæ intra Ecclesiam, ad quam aufugit, lethali vulnere occisus, aut suffocatus: An Ecclesia sit violata?

Respondeo cum distinctione. Vel enim talis occisio, aut suffocatio fuit facta ex abrupto, & absolute à Ministris volentibus, aut jubente Judice: & sic Ecclesia violatur; quia licet occisio delinquentis per sententiam Judicis facta sit justa, est tamen irreverens, & injuriosa loco sacro, cum ejus sanctitati repugnet.

581. Vel evenit casualiter, aut ob defensionem vitæ ipsorum Ministrorum, quatenus Ministris contentibus eum capere (cum non gaudeat immunitate, quod est omnino supponendum ex num. 661.) inter tumultum, & motum, è latere unius Ministrum mentis bellici casti laxata rota fuit occisus; vel quatenus defendere se volens, nec capiatur; dum arma vertebat ad occidendum Ministros, fuit ab altero eorum in defensione præventus, & occisus. Et tunc Ecclesia non violatur; quia homicidium casu, aut in defensionem factum non est culpabile, nec injuriosum.

582. Nec polluitur Ecclesia, si tale homicidium fuit voluntariè factum, quatenus Reipublicæ perturbator aliter capi non poterat. Busemb. lib. 6. tract. 3. cap. 3. dub. 4. num. 1.

583. Secundum autem dictum de num. 581. difficulter potest habere locum in casu suffocationis; quia dum Ministris ita eum capiatur, ut valeant suffocare, pariter valent inermem reddere, ac extra Ecclesiam

ducere; adeoque, si eum intra Ecclesiam suffocent, excusari non possunt ex capite propriæ defensionis.

PLURA DE POLLUTIONE RESOLVUNTUR.

584. **P**olluta una capella, aut Altari, polluitur Ecclesia, & è converso; quia injuria, & pollutio in quovis loco intra Ecclesiam eveniens, totam Ecclesiam, ejusque cœmeterium contiguum afficit. Vide num. 555.

585. Execratur verò Altaribus fixis, non execratur Ecclesia, nec è converso. Bulemb. lib. 6. tract. 3. cap. 3. dub. 4. num. 1. quia inter benedictionem, ac pollutionem ex una parte, & execrationem, ac consecrationem ex alia, hoc est discrimen, quod per benedictionem, & pollutionem benedicitur, & polluitur totum, quod est intra Ecclesiam, & ideo pollutis Altaribus, polluitur Ecclesia, & è converso. Consecratio verò Altarium fixorum, & Ecclesiæ est distincta, ita ut regulariter detur, quod Altaria fixa sunt consecrata non sic Ecclesia; & ideo justum est, ut execratur Altaribus fixis, non execretur Ecclesia, nec è converso.

586. Polluta per homicidium una sepultura subterranea, polluitur Ecclesia, quia est pars Ecclesiæ; ac proinde facit unum cum Ecclesia, nam nomine Ecclesiæ venit Vas intus continens loca ad sacros usus, & ad fidelium corpora humana.

587. Si verò subter Ecclesiam cellula ad sit sepultura similis, non tamen destinata ad fidelium sepulturam, sed ad ligna conservanda, & alia pro usu Ecclesiæ; talis cellula non erit capax pollutionis, quia non est locus sacer, quantum ad præsentem effectum, ex num. 554. cum non sit locus destinatus ad usus sacros sacrificii, aut sepulture fidelium.

588. Item, si in aliqua Ecclesia ad sint cellulae intra concavum parietis à parte interna Ecclesiæ, tunc polluta cellula, polluitur Ecclesia; quia est pars Ecclesiæ. Si verò sunt divisæ ab Ecclesia, pariete lapideo, ligneo, &c. & solum habeant crates intra parietem Ecclesiæ, ubi Confessiones excipiantur, ut esse solent in Ecclesiis Monialium, tunc tales cellulae non sunt capaces violationis, quia quoad effectum pollutionis, ex num. 554. non sunt loca sacra.

589. Si exter Ecclesia ex pluribus inadæquatis, ex prope positis constructa, qualis esset Panormi Ecclesia D. Petri, si ejus tres Ecclesiæ inadæquatæ essent sejunctæ, non columnis cementitiis, sed parietibus, una polluta, non essent aliæ pollutæ, ex cap. unic. de Consecrat. in 6. ibi dicitur: Non unum, sed plura carneria esse noscuntur, que quamvis sibi coherentia, pariete tamen medio sejunctantur. Adeoque cum dictæ Ecclesiæ sint sejunctæ parietibus mediis, non una, sed plures Ecclesiæ censentur; ac proinde polluta una, non sequitur quod polluantur alia. Nec impeditur talium Ecclesiarum pluralitas per hoc, quod ex una in aliam detur aditus; quia verè sunt distincta vasa.

590. Idem sequitur dicendum de Ecclesiis, quarum una est subter aliam; sunt namque sejunctæ par-

rie-

riete medio, nempe fornice, qui quidem secundum faciem superiorem est interior uni vasi, respectu cuius habet rationem soli, & secundum inferiorem est interior alteri vasi, respectu cuius habet rationem tecti, taliter ut sit idem materialiter, diversus formaliter secundum moralem prudentum existimationem in ordine ad constituendum diversa vasa.

DE RECONCILIATIONE ECCLESIAE.

591. **E**cclēsia polluta est reconcilianda. Si sit benedicta, eam reconciliare potest simplex Sacerdos aqua à se benedicta, utendo formula Ritualis Romani.

592. Si sit consecrata (qualis censetur, si constat ex fama publica, aliqua scriptura authentica, vel si celebretur festum dedicationis, aut si adhiat signa, seu Cruces consuevit affigi in Dedicatione) tunc est reconcilianda ab Episcopo aqua per ipsum cum sale, vino, & cinere benedicta, qui non potest eam facultatem simplicis Sacerdoti, nec suo Vicario, qui non sit Prælatus, delegare. *Ex cap. Aqua, de Consecrat. Eccles.*

593. Prælati tamen Regulares, etiam locales, possunt proprias Ecclesias consecratas in casu pollutionis reconciliare, ex priv. Leonis X. Bulla 6. apud Rodr. Debent tamen adhibere aquam ab Episcopo proprio benedictam, si ille non distet per duas dietas, videlicet per quadraginta miliaria. Si verò ille sic distet, uti possunt aqua ab ipso Prælate Regulari benedicta. Si Episcopus existat intra Diecēsim, distet tamen, ut supra, à loco, ubi violatio accidit, confetur distans, licet sit ibi eius Vicarius. 1. Quia Vicarius non potest, *ex num. 592.* 2. Quia alias nunquam contingere posset casus de usus privilegii.

594. Ecclesia polluta non reconciliatur per Sacrificium ibi per actum, *De Lugo de Euchar. dis. 20. sect. 2. n. 62. contra Dianam p. 2. tract. 14. ref. 69. & Tamb. in Meth. celeb. Miss. lib. 1. cap. 1. §. 4. num. 5. Primò;* quia si Sacrificium esset sufficiens ad Ecclesiam pollutam consecrandam, esset sufficiens ad eam non consecratam consecrandam. Secundò; quia est iure præscriptum, quod si pollutio contingat incepto Canone, sed ante consecrationem, Sacerdos debeat Missam prosequi; & perficere, *ut in tom. 3. n. 320.* & tamen Ecclesia non reconciliatur, ut decidunt Sacri Canones, licet Sacrificium, & consecratio sint post violationem. Tertio; quia in Ecclesia violata potest de licentia Episcopi in casu necessitatis celebrari, & tamen praxis est, ut postea reconciliatur.

595. Non obstat fundamentum opinionis oppositæ, quod per sacrificium, nedum benedicuntur vestes non benedictæ, sed consecrantur patena, & calix non consecrata, in quibus sacra unctio requiritur, quatenus sacrificium æquivaleret, imò eminenter unctioem continet; nam ex sacrificio non habetur sacer ille contactus cum Ecclesia, qualis in vestibus, patena, & calice.

596. Qui celebrat in Ecclesia polluta; antequam

reconcilietur, nullam censuram, aut irregularitatem incurrit; quia nulla est expressè in iure.

597. Peccat tamen mortaliter, nisi excuset necessitas, in casu enim necessitatis, puta, si die festo non supereret populo alia Ecclesia, in qua posset Missam audire, vel si mane, quo in aliqua Ecclesia celebratur festum solemne, homicidii diu contingeret, tunc posset de licentia Episcopi ibi celebrari. Imò licentia non esset necessaria, si opportuno tempore ad Episcopum recursus fieri non posset. *Tamb. cit. lib. 3. cap. 6. §. 3. num. 1.*

QUÆRES I:

598. Ecclesia fuit violata per sepulturam excommunicati vitandi. Quid agendum?

Dico, ejus corpus esse exhumandum, & extra Ecclesiam projiciendum, si tamen possit discerni aliter esse tolerandum, *ex cap. Sacris, de Sepult.* & locus ipse est reconciliandus, uti supra.

599. Ipsi verò, qui scienter, & temere hujusmodi excommunicatos in Ecclesia, aut cœmeterio sepeliunt, sunt ipso facto excommunicati *in Clem. Eas, qui lib. 3. tit. 7. de Sepult.* minime, si id faciunt ignoranter, etiam ignorantia culpabilis crassa, quia jus scientiam, & præsumptionem exposcit. *Vide tom. 2. num. 379.*

QUÆRES II:

600. An hujusmodi excommunicationem incurrit nedum eum physice sepelientes, verum etiam mandantes, consulentes, aut favorem dantes ad sepeliendum?

Negat Cajet. apud Donatum *tom. 4. tract. 9. q. 38. num. 6.* quia jus solum loquitur de sepelientibus, & cum sit pœnale non debet extendi ad casus non expressos.

Resp. affirmativè *Donatus cit. num. 7. & Suarez cum Glossa in Clem. 1. de Sepult. 1.* quia non sine sepelientium veniunt etiam mandantes, &c. nam cum sint causæ influentes in actum sepelitionis, dicuntur sepelire.

601. Secundò: quia alias lex pœnalis esset inutilis, & ludibrio exposita. Effet inutilis: quia talis lex est edita, ut pœna spiritali terreat, & coercet ab hujusmodi excessu, qui non impediretur, si pœna solum afficeret vilem ministrum, qui aliud non intendit, nisi mercedem sui ministerii, & non principales ipsos, qui id mandant, consulunt, &c. Quique de fulmine legis non curarent: imò illud deriderent, cum non eos feriret, & ita esset ludibrio. Unde ratio in oppositum est vera, quando finis legis non ruit, nec inutilis redditur.

602. Verum tamen est, non comprehendi eos, qui tantum comitantur funus, cantant, luminaria deferunt, & similes, atque illi, qui cadaver suis humeris ad Ecclesiam deferunt, si non deferant sepulturæ, nec operiant terra, aut mandent operire: quia non dicuntur sepelire.

De Sacrilegio, Pollutione, & Reconciliatione agunt Scotus in 4. dis. 17. quest. unic. li. N. Maltrius *dis. 11. num. 35. Bonac. tom. 2. pag. 225. Joan. de la Cruz*

Cruz pag. 349. 369. Tamb. tom. 1. lib. 2. cap. 6. §. 3. lib. 7. cap. 2. §. 1. Et in Meth. celeb. Miss. lib. 1. & 3. Bufemb. lib. 3. tract. 1. cap. 2. d. 2. Donat. cit. Port. Rodr. Miranda, sub tit. Benedicatio, Ecclesia, Sacrilegium. Clericatus à cap. 26. ad 3. 1.

IMMUNITAS ECCLESIASTICA

603. **E**st exemptio ab oneribus secularibus.

604. Est triplex: Localis, quæ Ecclesiis, & aliis locis Ecclesiasticis competit: Realis, quæ rebus, seu bonis ad Ecclesiam, aut Clericos pertinentibus; & Personalis, quæ ipsi personis Ecclesiasticis competit.

IMMUNITAS LOCALIS

605. **D**uo continet jura. Primum est: *Jus immunitatis ab actionibus prophanis, & secularibus, & loci sanctitati repugnantibus;* quod est de jure, non solum Canonico, & Civili, sed etiam divino ex pluribus S. Script. locis maxime Marci 11. ubi Christus cepit ejicere vendentes, & ementes in templo, &c. dicens eis: *Nome scriptum est; quia domus mea, domus orationis vocabatur omnibus gentibus? Vos autem fecistis eam speluncam latronum.*

606. Hæc immunitate gaudet Ecclesiæ consecrata, benedicta, cœmeteria, & oratoria in ædibus privatis, aut agris ab Episcopo ad divinum cultum deputata.

607. Actiones, quæ ibi prohibentur, sunt lites, & causæ sæculares, maxime sanguinis, & pœnæ corporalis, negotiationes, fœda colloquia, publica communitatum laicorum concilia, & de rebus temporalibus, ludi theatrales prophanis, Comœdiæ, C. *Cum decretum 12. de Vita, & Honest. Cleric. Convivia, & similia, C. Non oportet. Sa. & C. Nulli 6. dist. 42.* Hinc si aliquod judicium laicale criminale, aut civile in Ecclesia agatur, nullum est, & invalidum, *ex C. Decet 2. de Eccl. immun. in 6.*

Insuper Ecclesia non debet incastellari ad offensam; potest verò ad defensionem, ut boni defendantur à malis; Hinc non peccant, qui tempore hostilitatis, non valentes alia via se tutos reddere, ad Ecclesias confugiunt, & ibi fortificantur. *Alarius pag. 201. num. 15. Vide num. 611.*

608. Secundum est: *Jus asyli, & refugii,* quo gaudent loca sacra, ut rei ad confugientes non possint per vim extrahi.

IMMUNITAS ASYLII, ET REFUGII

609. **E**st solum de jure humano, Canonico, & Civili maxime ex toto *tit. de his, qui fugiunt ad Ecclesiam.* Est enim hic sermo de Immunitate Ecclesiastica, & Canonica, minime de Politica, & Civili, qua gaudent Palatia Principum, & Oratorum, juxta consuetudinem Regionum.

LOCA, QUÆ GAUDENT,

610. **S**unt Ecclesiæ omnes, auctoritate Episcopi constructæ, etiam si non sit ibi Eucharistia, etiam si sint perfectæ, sed inceptæ, violatæ,

interdictæ, dirutæ, sed cum spè reedificationis. Cœmeteria, Monasteria Religiosorum, & dictorum sacrorum locorum Sacrilitia, tecta, campanilia, hortus, viridaria, infirmaria, portæ, scala, & similia loca locis sacris contigua, *ut in num. 554.*

611. Gaudent infirmaria Religiosorum sejunctæ, & Grangia, seu hospitia, in quibus servatur Clausura; quia sunt loca religiosa, & veluti parvi Conventus, & Monasterii membra, Capellæ rurales Religiosorum: minime, Villæ, quas detinent recreationis causa, & domus, in quibus ad tempus morantur, & non servatur Clausura, etiam si Ecclesiam vicinam, ubi celebrent, habeant.

Ecclesia tempore belli incastellata ad offensam non gaudet: *Alarius pag. 200. num. 9.*

612. Gaudet Palatia Episcoporum, *ex Conc. Aurel. in cap. 10. constitutum 17. quest. 4.* quæ immunitas est concessa dignitati Episcopali, nam ibi nulla sit distinctio de Palatii sitis intra, vel extra quadraginta passus ab Ecclesia, nec de habentibus oratorium, nec de Episcopis tutelaribus. Quod est verum, etiam si Episcopus sit mortuus, aut absens. At de Episcopis extra Diecēsim, aut Titularibus attendenda est consuetudo. Quæ extat pro Palatio Archiepiscopi Montis Regalis Panormi lito, quod gaudet, & ritè; quia licet Panormi situm; ex pervertuta consuetudine servat jura Montis Regalis, annexum habet Oratorium publicum ubi sacra peragi, & sacri Ordines conferri solent.

613. Maxime attendenda est consuetudo pro Palatio Prælati inferioris, jurisdictionem quasi Episcopalem habentis, quia dictum caput loquitur de Palatio Episcopi. *Fagnanus in lib. 3. cap. Eccles. de Immun. n. 35.* Qui refert *desis. S. Congr. Immun. 6. Nov. 1634.* qua ad favorem Archimandriæ Messanenſis tria decisa fuerunt. 1. *Palatium Archimandriale, etiam conductitium, non fixum, & habens Ecclesiam conjunctam in Civitate Messanenſi, gaudere Immunitate Ecclesiastica, stante legitima consuetudine.* 2. *Familiares Archimandriæ gaudere privilegio fori, stante etiam consuetudine.* 3. *Archimandriam in Civitate Messanenſi, degentem posse Magistratus coercere censuris ob suam jurisdictionem turbatam.* Et die 27. Martii 1645. eadem S. Congr. Immunitatis in Decis.

614. Palatia Cardinalium extra Urbem gaudent ex similitudine cum Palatiis Episcoporum. At non gaudent in Urbe; quia hoc privilegium ab eis abstrulerunt Greg. XIII. & Sixtus V. solum pro Urbe.

615. Gaudent loca habitata per Clericos Sæculares adinstar Religiosorum viventium, uti sunt Patres Oratorii S. Philippi Neri, Seminaria Clericorum, Eremitoria, Domus Orphanorum, Puellarum reparatarum, malè nuptarum, &c. & Hospitalia. Hæc sunt loca Religiosa, & ut gaudent, requirunt, quod sint auctoritate Episcopi fundata.

616. Collegium de Propaganda Fide gaudet, quia est auctoritate Pontificia erectum.

617. Non gaudent Campanilia ab Ecclesia separata,

rata, nisi sint intra triginta passus ex *Declar. S. Congr. Decemb. 1632.*

Nec domus Canonicorum, nisi sint intra Ecclesie septa, videlicet in ejus atrio, & porta communi clausa, uti Panormi sunt domus Parochi in atrio Ecclesie S. Antonii, quae elauduntur porta communi Ecclesie. De domibus vero Canonicorum, & Parochorum Ecclesie contiguis, & intra triginta passus sitis, gaudere docet *Diana part. 6. tract. 1. ref. 2. At Tancredi tom. 3. tract. 1. lib. 4. quest. 3. num. 19.* ait standum esse consuetudini, quam (subdit) nullibi forte vigere.

618. Non gaudent Oratoria privata, quae in domibus nobilium solent extare, quamvis in eis celebretur.

619. Gaudent vero Oratoria publica auctoritate Episcopi erecta. Oratorium publicum est, quod januam expositam pro omnibus habet, & Campanam supra tectum, quae publice pullatur, ad convocandum fideles ad divina peragenda, aut ad sacrum in ea audiendum: hujusmodi sunt Oratoria Confraternitatum, & plura Oratoria in agris, quorum plura solent esse constructa parietibus vicinis, sed aliquantum distans à parietibus domorum secularium. At *Tan. in Meth. Miss. lib. 1. cap. 6. s. 2. num. 5.* tenet Oratorium publicum esse illud, in quo est janua exposita affixa domui alienis secularis, si ad sit alia janua exposita pro omnibus.

620. Parietes quoad superficiem extrinsecam gaudere docet *Diana p. 6. tract. 1. ref. 3.* Ita ut ad Ecclesiam confingentes, gaudent, si parietes Ecclesie extrinsecus tangant. At ritè negat *Tancredi cit. à num. 8.* quia ampliatio privilegii non est extendenda ultra verborum proprietatem; jura autem requirunt, quod sit in Ecclesia, seu in loco sacro, à quo volunt non posse extrahi: in Ecclesia vero dicitur esse, qui est infra tectum, at non qui de foris, & extrinsecus parietes Ecclesie tangit.

621. Item in Ecclesia diceretur esse, ac proinde immunitate gauderet, qui in tali loco, & situ esset, ut circumdaretur muris fundamentalibus Ecclesie, minime, qui pedes extra muros fundamentales haberet, quamvis sub aliqua concavitate extra muros protendente sisteret. In Ecclesia tamen conseretur esse, & inde gauderet, qui Ecclesie portam, aut vinctus apprehenderet.

622. Gaudet Sacerdos deferens Oleum Sanctum, aut Eucharistiam infirmis, & qui cum Cotta, & Stola post Crucem ad mortuum sepeliendum incedit.

623. Gaudet, qui ad Sacerdotem confugit Eucharistiam deferentem. Qui cum alio se immiscet, & per viam Sacramentum allociat. Qui cubiculum infirmi, ubi est Sanctissimum intrat. Quod Tancredi extendit ad intrantem domum, ubi est Sanctissimum, licet non sit ingressus cubiculum. Nam Sanctissimum est principalis ratio, cur Ecclesie sit concessa immunitas.

624. Imò Tancredi tom. 3. lib. 4. dis. 8. quest. 4. num. 5. addit: *Audeo dicere non abjunctum videri, quod etiam in casibus exceptis à Greg. debeat gaudere immunitate Reus, qui ad Sacram Eucharistiam immediatus confugeret, v. gr. illum gestando, si esset Sacerdos, vel Sacerdotem gestantem tenendo; quia non debet Christiana pietas gentium Superstitioni cedere; cum hi putarent gravissimum Lucii Sylla scelus extrahentis Aristonem, Reum lese Majestatis à Minerva statui, quod confugerat, & ob id de felicissimo infelicem vitam semper duxisse, ut refert Pausanias in Atticis. Ratio est; quia tantum jura, & Greg. loquuntur de immunitate Ecclesiarum, non autem hunc casum expriment; sed reverentia tanto debita Sacramento dicitur, cum rarissimo contingat casus. Et quidem leges disponere soleat super iis, quae regulariter contingunt. Vide num. 643.*

625. Denique Palatium Dominorum Inquisitorum, ubi causa fidei peraguntur, immunitate gaudet, non minus, imò potiori ratione, quam Palatia Episcoporum, & reliqua loca à num. 611. ad 615. relata.

626. Non obstat, quod non sit expressum in Bulla Greg. XIV. Quia Bulla Greg. XIV. cum alias 23. Maii 1591. revera haec exprimit loca: *Ecclesias, Monasteria, Sacella, & Domus regulares, & seculares, loca sacra, aut Religiosa.*

Loca sacra dicuntur ea, quae sunt destinata ad Sacrificium, & usus sacros, aut ad sepulcrum fidelium: hujusmodi sunt Ecclesie, & Coemeteria, quaeque ad usus prophanos, redire non possunt. Loca Religiosa dicuntur ea, quae sunt destinata ad actus pietatis, & Religionis, ut in num. 611. & 615.

627. Greg. autem dicta exprimens nihil disponit de locis, sed ea supponit juxta jus commune, & solum disponit de catibus, assignando numerum exceptorum, & de modo extrahendi Reos, & judicandi in casibus exceptis, loca vero, personas, & alias circumstantias reliquit conformiter ad jus commune, *Tancredi tom. 3. tract. 1. lib. 4. dis. 8. quest. 4.*

628. Causa enim motiva, & finis emanationis Bullae (ut eam perlegenti constabit) fuit extirpare absurda, & scandala, quae in praedictum locorum Sacrorum, ac Religiosorum, & personarum Ecclesiasticarum sequebantur, ex pluribus indultis à Sixto V. & Pio V. concessis quibusdam Principibus, extrahendi Reos ab Ecclesiis, super aliquibus casibus, etiam à jure non permisis, ex quibus indultis saepe ortum fuit, (Sunt verba Bullae)

629. *Ut infima interdum conditionis Laici non modo juris, sed etiam litterarum penitus ignari, & imperiti, dum quasi potestates, aut ministri Curiae secularis in aliquo Castro, aut Oppidulo jurisdictionem exercebant, saecularum, & indultorum hujusmodi limites longe excesserint, eaque suo arbitrario in sensu minus rectos, & ab intentione concedentis omnino alienos detorsissent, & illorum pretextu, quidquid sibi in mentem venit, attentate praesumpserint, in grave jurisdictionis, & immunitatis Ecclesiasticae praedictum, locorum, & personarum divina cul-*

culni dedicatarum contemptum, ipsius Divinae Majestatis offensam, & scandalum plurimum.

630. Quare numerum casuum exceptorum praescribit, insuper modum tradit extrahendi Reos, & judicandi in casibus exceptis.

631. Quantum vero ad loca, & personas Ecclesiasticas nihil novi disponit, & nihil loquitur limitando, sed favendo, ac eorum immunitatem impraejudicatam volens perseverare, in suo robore jus commune relinquendo. Quod ulterius constat, primò, quia non exprimit in specie loca sacra, & Religiosa, sed utitur particula generali *Loca sacra, aut Religiosa, Persona divino cultui dedicata.* Secundo liquet ex verbis Bullae: ut sequitur. *Sicuti etiam prohibemus, ne contra Ecclesiasticas personas, sacculares, aut casusvis Ordinis, vel Militiae, etiam S. Joannis Hierosolymitani Regulares, quomodo, etiam vigore praedictorum privilegiorum, indultorum, aut concessionum, quae omnia ad terminos juris communis per praesentes reducimus, procedant, aut se intromittant.*

632. Quibus praemissis sic solidum (meo videri) efformo discursum: Palatium Episcopi, Collegium de Propaganda Fide, (dicam plus) Seminarium Clericorum, Domus Orphanorum, Puellarum reparatarum, item, & male natarum non sunt expressa in Bulla Greg. & tamen ex num. 611. ad 615. gaudent immunitate, ut docet communis cum citandis Doctoribus, non alia ratione, nisi quia sunt auctoritate Pontificis, aut Episcopi erecta, & loca sacra, aut Religiosa ad opera pietatis, ac Religionis destinata. Ita Palatium Dominorum Inquisitorum, ubi causa fidei peraguntur, quamvis non sit expressum in Bulla Greg. immunitate gaudet; quia est erectum auctoritate Pontificis.

633. Et potiori jure, quia loca recensita sunt loca Religiosa, in quantum sunt destinata, ut in eis conserventur à lapsu puellae, ut in eis sacris, & humanis litteris, ac bonis moribus, ad alios instruendos exerceantur studentes: Ita à fortiori locus Religiosus quoad effectus Refugii erit Dominorum Inquisitorum Palatium, in quo majora Pietatis, & Religionis opera exerceantur: in quo causa fidei, causa Dei adjudicantur, in bonum commune totius Christianae Reipublicae: In quo errores contra fidem, & bonos mores extirpantur; & Christiana Religio immunitas ab omni haereticis labe servatur. Adeoque potiori jure, quam recensita loca immunitate gaudet.

634. Insuper Gregi loca sacra, aut Religiosa non exprimit in specie, sed per particulam generalem *Loca sacra, aut Religiosa*, adeoque voluit omnes comprehendere species, & nullam excludere, & consequenter comprehendere voluit non solum recensita loca, verum etiam Dominorum Inquisitorum Palatium, ubi causa fidei peraguntur, uti locum sacrum, & Religiosum, quoniam sub genere continentur species.

635. Adde, quod sicut hoc privilegium Palatium Episcoporum competit ratione dignitatis, etiam si Oratoria non habeant, ut in num. 612. Ita compete-

re debet Dominorum Inquisitorum Palatio, ratione dignitatis quasi Episcopalis, imò quantum ad causas fidei, majoris, cum sint delegati Sedis Apostolicae ordinarii potestatem habentes, eam namque habent ad unam veritatem causarum. Eo maxime quia oratorum Palatium Oratorium publicum habet, in quantum in eo, precepto auditionis sacri satisfaciunt, nedum Sancti Officii Ministri, verum etiam ceteri fideles.

636. His accedit Panormi pervertuta consuetudo, quae rei ab initio fundationis Palatii, ad illud confingentes Refugio lætati sunt; quia tamen eorum mora non solet esse opportuna in Palatio Dominorum Inquisitorum; mos fuit, eos in Palatio Refugiatos in aliquam Ecclesiam, & in manibus Ordinarii remittere, in quantum ad illum spectat Immunitatis custodia, & Judicium juxta dispositionem Greg. XIV. ex num. 620.

637. Et quamvis haec consuetudo septuaginta abhinc annis videri possit aliquando interrupta, interruptio non faveat: nam licet rei, qui ad Palatium confugerunt, fuerint aliquando vi extracti, Domini tamen Inquisitores reclanaverunt, etiam per monitoria, ac censuras, atque etiam rei fuerunt ad eundem locum, ut ad locum refugii restituti, & sic restitutos iidem Domini Inquisitores (uti supra num. 636.) in aliquam Ecclesiam in manibus Ordinarii remiserunt.

C A S U S E X C E P T I

638. In quibus non suffragatur Immunitas Ecclesiastica reis à Greg. XIV. praescripti sunt septem.

639. Primò: Publici latrones, vi armatae Graffatores, qui itinera frequentant, vel publicas vias obsident ac viatores insidiis aggrediuntur.

Publici latrones sunt, qui palam, & publice furantur, ut sine pyratae qui publice stant in stratis, vel qui arcem habent, aut Castrum, & diripiunt homines transentes. Abbas. Tales publicos latrones, & viarum graffatores occidere licet sine peccato, & poena, non tamen sine irregularitate, nisi pro necessitate vitae defensione ex cap. Cum Homo 23. q. 5. Fagnanus in lib. 3. cap. Inter alia, de immunitate. Vide tom. 2. n. 63.

Hic continentur, qui saepe, aut pluries furati sunt, minime, qui semel, aut bis, vel pluries, effectum non secuto. Comprehenduntur captivantes homines ad eos componendos, si id publice faciunt, non secretò. *Tancredi cit. q. 5. num. 11.* vult eos non gaudere, si in aliquo loco, etiam in Ecclesia secreto, sed studiosè morantes illud transcùntes, vel dolo adductos componerent; quia æquivalent publicis latronibus, & graffatoribus, qui publicas vias obsident.

640. Secundo: Depopulatores agrorum. Videlicet: Incendiarii segetum, aut frugum agrorum. Sufficit, quod delictum sit occultum, dummodo conflet. Unde excluduntur alii incendiarii etiam immaniores, v. gr. domorum, portarum Ecclesie, &c. ex num. 661.

641. Tertio: Homocidarii, & Mutilatores in Ec-

desa, aut ejus Cameterio. Requiritur effectus secutus, puta mors, & abscissio membri. Vide dicta de Irregularitate ex mutilatione. Non suffragatur, si sit ex subita rixa; quia in Bulla non fit hæc exceptio. Tancr. cit. num. 15. contra Dianam p. 1. ref. 11. & p. 6. ref. 7. de Immuni. Vide num. 179.

642. Non comprehenduntur in casu excepto. 1. Qui in Ecclesia vulnerant, sed non occidunt, nec mutilant. 2. Qui occidit eum, qui extra Ecclesiam peccata sua confitetur. 3. Qui occidit in porticu, scabulo, tecto, aut simili loco Ecclesie; quia cum finis in odiosis, dicta loca non veniunt nomine Ecclesie, ex num. 554. Et Bulla per illam particulam in Ecclesiis, eorumque Cameteriis, exposcit pro exclusione, quod delictum sit commissum intus Ecclesiam. 4. Qui ab Ecclesia ictum emisit, sed hominem extra existentem occidit. Comprehenditur autem, qui è contra extra existens ictum intra Ecclesiam emittit, & ibi occidit. 5. Non comprehenditur, qui inimicum ab Ecclesia vi, aut dolo extrahit, & foris occidit. 6. Mandans, aut consulens homicidium in Ecclesia. Tancr. cit. n. 19. Castropol. Bonac. & Diana, apud ipsum, contra alios; quia cum finis in odiosis, videlicet contra privilegium immunitatis Ecclesie, verba Bullæ excipientis accipienda sunt in propria significatione; mandans autem, aut consulens homicidium, non dicitur occidere, nisi ex juris interpretatione. Vide num. 650.

643. Eadem ratione in casu excepto non comprehenditur eum, qui se ipsum in Ecclesia mutilat, tenet Tancr. cit. quia hic casus non videtur in Bulla comprehenditur, nam lex non attendit ad ea, que raro contingunt, ut in num. 624. Et qui se ipsum mutilat, non punitur poena ordinaria. Vide num. 661.

644. Quartò; qui proditorie proximum occiderint. Proditor proprie est, qui alium occidit simulata amicitia, per insidias, nullo præcedente rancore, aut inimicitia, quam occisus præcavere poterat.

Nomine proximi venit etiam infidelis, ex num. 290. quem ex præcepto divino tenemur diligere, num. 289. & 405.

645. Qui inimicum incautum, aut à tergo, vel dormientem occidit, non est proditor, sed potius traditor; unde non excipitur. Vide num. 665.

646. Proditor est, & inde excipitur, qui sub facie amicitie potum, aut cibum offerens, aut ministrans, venenum præbet, & occidit. Ex Decr. S. Congr. 3. Decemb. 1632. apud Dianam p. 6. tract. 1. de Immuni. ref. 12.

647. Proditor est, & inde excipitur, qui inimicum per insidias occidit, post fideiusionem datam de illo non occidendo, aut post reconciliationem factam per osculum, tactum manuum, per comestione simul data opera, per munera, aut litteras familiares sibi mutuo missas, aut per familiaritatem inter se habitam; quia ille post reconciliationem erat tutus, & præcavere non poterat. Tancr. cit. num. 22. contra Dianam p. 4. tract. 1. ref. 34. dicentem, quod inimicus reconciliatus semper sit inimicus, cujus opi-

nio sua probabilitate non caret, maximè cum pro ea stet illud Eccl. 12. Non credas inimico tuo in æternum, &c. in labiis suis indulcat inimicus, & in corde suo insidiatur, ut subvertas te in foveam.

Hi tamen, qui volunt, ad proditorium requiri, quod non præcesserit rancor, & inimicitia, exposcunt, quod rancore talis esse debeat, quo quis possit prudenter dubitare, quod alius sit paratus mortem inferre. Unde docent à proditorio non excusare, si rancor fuit levis, qualis inter amicissimos sæpè solet contingere.

648. Proditor est, & inde excipitur, qui puerum manusculis allicit, & postea occidit, & absolute, qui aliorum pueros occidit, quia verè occidit hominem omnino incautum, qui præcavere non poterat, quique est inimicitia incapax.

649. Eadem ratione idem docet Tancr. cit. n. 23. de procurante abortum fetus animati, effectu secuto. Contra Dianam. part. 3. ref. 71.

650. Non excipitur à Greg. mandans; aut consulens; quia tantum moraliter, ex juris interpretatione, seu hominum existimatione dicitur occidere, minimè, physicè, & ex natura rei. Vide num. 642.

651. Non excipiuntur associantes, etiam verbis occidere violentem animosiores reddant, dummodo nihil physicè præsentent, nec impediant, quod occidendus se defendat; quia occisor est potens, & ipsi non faciunt unum cum occisore.

652. Si verò omnes ex compacto proditorie aggrediantur, quamvis unus ab aliis se elongans occidat, omnes sunt proditores. Similiter, si plures conveniant, & sub colore amicitie occidant; quamvis unus solus ictum infligat, & alii excubias faciant, aut defensorum accessum impediunt, omnes sunt proditorie occisores, à Greg. excipiuntur, quia stante compacto, omnes aggrediuntur, physicè adjuvant, faciunt unum cum occisore, atque inde verè, & physicè non sola juris fictione, occisores dicuntur. Ad differentiam eorum, qui non ex compacto, sed ex rixa digladiant; tunc namque solus, qui ictum dedit, dicitur occisor, & poena ordinaria punitur.

Hinc à Greg. excipitur, qui adjuvat, tenendo occidendum, et timorem stricto gladio incutiendo, aut ne se defendat impediendo.

653. Non excipitur autem, sed gaudet, qui arma præbet volenti proditorie occidere, quia valde remotè concurrat. Tancr. cit. num. 25.

654. Quintò; Assassini. Assassinus est, qui aliquem pecunia, aut alio pretio æstimabili conducit ad alium occidendum, & qui sic conductus alium incautum occidit. Unde assassinus est non solum mandans, sed etiam mandatarius. Com. contra aliquos. Sufficit, quod pretium sit acceptatum, licet non datum. Requiritur autem quod sit datum pro occisione, secus si pro expensis itineris, armorum, &c. Et quod mors sit sequuta.

Assassinium est, si mandans promittat mandatorio officium aliquod intercedere, si adit moralis certi-

tudo consecutionis. Tancr. cit. n. 36. contra Dianam; quia parum refert, quod pendeat ab alterius voluntate, dum est res pretio æstimabilis.

655. Assassini sunt adjuvantes principalem assassinum, etiam mercedem non acceperint; quia faciunt unum cum illo, ut in n. 652.

656. Assassinus non erit, qui alium incautum occidit, ex precibus, aut solo alterius mandato, nullo intercedente pretio: Vel ut ei gratum faciat, aut spe lucri.

Mediator non est assassinus.

657. Sextò; Hæresis rei sunt hæretici formales, aut vehementer suspecti de hæresi. Hi tamen, si ob alia delicta non excepta ad Ecclesiam confugiant, immunitate gaudent quantum ad illa, ex n. 661.

Qui furatur pyxidem cum particulis consecratis non gaudet immunitate; quia hoc delictum sapit speciem hæresis. Vide n. 672.

658. Septimò; Laica Majestatis in personam Principis rei. Nomine Principis veniunt Principes Supremi, puta Reges, & alii, qui in temporalibus alium Superiorem non agnoscunt, ut plures Italiae Principes, minimè purè titulati.

659. Peregrius apud Dianam vult venire Cardinales; quia computantur inter Reges contra Farinacium.

660. Non veniunt Proroges, fratres, & uxores Regum, nisi sint Reginæ in capite, puta ex morte Regis, seu successione.

661. Hi sunt casus excepti. Quamvis autem per jus civile alii sint excepti, puta homicidae, adulteri, raptores virginum, &c. de illis non est curandum, quia jus civile est correctum per jus Canonicum; unde solum standum est casibus per sacros Canones exceptis, qui sunt taxati septem, quos Greg. XIV. in sua Bulla exprimit voluit, ad exclusionem casuum à jure civili, vel consuetudine, & quovis usu in contrarium exceptorum; expressè prohibens, ut non possit fieri extensio ad alios excipiendos casus, ex identitate, aut majoritate rationis. Exceptio autem firmat regulam in contrarium. Unde Bulla Greg. tollit omnem consuetudinem etiam immemorabilem contra formam ab ipso præscriptam.

662. Hinc immunitate gaudent exules, proscripti, seu banniti, etiam capitaliter, nisi sint banniti ob delictum exceptum: Monetarii, Negantes tributa Regi: Ejus oratores occidentes: Ejuisdem status evicentes: Qui se Regem faciunt: Appellantes ad futurum Concilium contra Papam: Qui rebellionem parat contra statum, seu Provinciam sui Regis. Hi namque quamvis sint Rebelles, & committant enorme crimen Laicæ Majestatis, adeoque puniuntur morte, non committunt casum exceptum, quoad immunitatem.

Quia enim crimen Laicæ Majestatis antea non erat à Jure Canonico exceptum, ac proinde juxta illud omnes gaudebant. Gregorius XIV. illud moderari volens, immunitate privat eos, qui immediatè, & directè Principem offendunt, & injuria afficiunt, uti

efficitur ejus personam occidendo, verberando, aut alia actione positiva lædendo, minimè eos, qui mediatè, & indirectè, quatenus scilicet offendunt, & injuria afficiunt ea, quæ ad Principem spectant. Hinc studiose Gregorius casum Rebellionis expressit, non sub his verbis: Laica Majestatis in Principem rei, sed sub aliis: Laica Majestatis in personam Principis rei. Ita Diana p. 6. tract. 1. ref. 13. Tancr. tom. 3. tract. 1. lib. 4. dist. 8. num. 42.

663. Qui num. 42. ait, probabile esse tractantem de eligendo Rege, & expellendo præsentem legitimum, non gaudere immunitate; quia potest propriè dici committere crimen Laicæ Majestatis directè in personam ipsius Principis; licet enim personam non offendat illum occidendo, mutilando; offendit tamen immediatè in se ipsa, è solio deiciendo; & sic tutum est, huic posse immunitate privari. Denique Tancr. cit. n. 45. Diana p. 1. tract. 1. ref. 7. & com. voluit, Reum Laicæ Majestatis debere esse subditum ratione originis, vel domicilii.

664. Gaudet, qui è carcere, trireribus, aut è manibus satellitum, etiam post Sententiam, & dum ad mortem ducitur, vi, arte, dolo, aut quovis modo fugit, & ad Ecclesiam, aut Cameterium confugit; si non sit damnatus ob aliquod delictum exceptum quia talis casus fugæ non est de exceptis. Nec iste hodie dicitur servus poenæ, ex Auth. Sed hodie, Col. de Donat.

Quod est verum, etiam si iustè dentus in carcere, licentiam exeundi obtinuerit, sub juramento de re-ducendo; quia fides data privilegium immunitatis non tollit Diana p. 6. tract. 1. ref. 6. Tancr. cit. num. 58. contra Sylvestrum, ref. Carcer, Fenec. hac immuni. n. 31. Alarium pag. 200. num. 100. & alios.

665. Gaudet, qui alium occidit per insidias, & appostatè, nisi concurrant circumstantiæ prodicionis, aut assassini, de num. 644. ad 647. & an. 654. ad 656.

666. Dices illud Exodi 21. 14. Si quis per induriam occiderit proximum suum: & per insidias; ab Avari meo velles eum, ut moriatur. Idem habetur Deut. 19. 11. igitur.

667. Pro responsione doctissimè præmittit Tancr. cit. num. 23. Jus divinum, seu legem veterem continere præcepta triplicis generis: Moralia, Ceremonialia, & Judicialia, ex Deut. 6. Hac sunt præcepta, & Ceremonia, atque Judicialia.

668. Moralia sunt præcepta Decalogi, quæ spectant ad legem naturalem, quæ proinde remanserunt in lege Evangelica.

669. Ceremonialia continent ea, quæ proximè ad Deum spectant, ut præcepta sacrificiorum, & modi sacrificandi, Judicialia, quæ ad Regimen Reipublicæ, & justitiam inter proximos servandam edita fuerant.

670. De fide autem est, legem veterem per mortem Christi mortuam esse, & cessasse, non solum quoad Ceremonialia. (secundum quæ ulterius est mor-

mortifera, cum mortale sit illis uti) verum etiam quoad Judicialia, ex illo Pauli ad Hebr. 7. *Translatio Sacerdotio, necesse est, ut legis translatio fiat.*

671. Relatum verò præceptum Exodi non est mortale; quia non est per se malum, & jure naturæ prohibitum, in tali casu extrahere Reum ab Altari, alioquin esset immutabile, & Jus Canonicum non posset non habere præcepto: nec posset Pontifex ad petitionem Regum concedere gratiam immunitatis appellatè occidenti.

Constat ex ipso textu; nam Exodi 20. dedit primo loco Deus Moysi præcepta moralia; ibidem, sed secundo loco caeremonialia. Denique tertio loco cap. 21. cit. præcepta judicialia: unde initium capituli 21. est: *Hæc sunt judicia, quæ propones eis; quorum unum est relatum de infidiis, seu appellatè occidente.*

Concluditur, dictum præceptum nunc non obligare ut divinum, & legis vgeris, quod est de fide. Nec ex Evangelio; quia in Evangelio Christus solum dedit præcepta positiva fidei, & Sacramentorum, non alia. Nec ex jure Canonico, quia jus Canonicum potius illud excludit, ex num. 661. Adeoque nullo modo obligare.

672. Vulnerantes, & offendentes Ministros S. Officii, gaudent immunitate, si id faciant, non in odium fidei, seu ut favent hæresi, cujus sunt rei, sed ob aliam causam, puta ad evadendum poenam, ratione inimicitie cum Ministro, ratione consanguinitatis, aut amicitie cum persona hæretica, vel alterius privati finis; quia talis casus non est hæresis, ac proinde non est à Gregorio exceptus, juxta dicta num. 661.

Quod si comprehendatur id fecisse in odium fidei, hoc est, ob hæresim, cujus sunt rei, tunc non gaudent, non quidem ob delictum vulnerationis, quia vulneratio non est hæresis, ac proinde non est exceptus, sed ob ipsam hæresim, cujus comprehenduntur rei, quæ est exceptus.

673. Gaudent negotiantes falliti; quia tales decoctores; licet à B. Pio V. publicis latronibus equiparentur, quatenus ex pecuniis, & rebus alienis negotiantes, & opipare viventes, tandem decocti ad Ecclesiam confugiētes, creditores omnes fallunt cum maximo Reipublicæ damno. Non sunt tamen proprii publici latrones; ac proinde non sunt immunitate privandi; quia poenæ non sunt extendendæ ad delicta similia, maxime in casu, ob dicta n. 661.

674. Et universatim gaudent, qui ad Ecclesiam confugiunt pro debito civili; quia hi non sunt excepti. Diana p. 6. tr. 1. ref. 17. Tancr. cit. q. 1. qui tamen addunt, quod debitores fraudulentum non debent duri intra Ecclesiam tolerari, sed ab ea sunt ejiciendi. Ita S. Congr. in una *Barensi* 12. Martii 1600. Insuper S. Congr. Episc. decrevit, quod bona ab eis ad Ecclesiam in præjudicium creditorum transportata, sint consignanda Judici Seculari, ut ea creditoribus tradat.

675. Eadem ratione gaudent personæ, quæ tri-

buta, aut gabellas Principis defraudaverunt, quantum ad delictum defraudationis, sed non gaudent ipsa bona defraudata, seu Principi, Fisco, aut Gabellario debita.

676. Denique non erit abs re referre, quod advenit Tancredi cit. num.

Adverto, non esse negandum posse casum evenire, in quo videatur jure defensionis naturalis, esse licitum, Reum alias per Greg. gaudentem immunitate, capere in Ecclesia, & punire si ita bono communi expediret; nec esset alia via evadendi, & non esset recursus ad Pontificem; sed talis casus magna indiget discussione an talis revera sit: subditi tamen, quando videant Principes timore rate conscientia, & pios sic procedere: debent existimare magna discussione id facere, nec temere eos judicare. Vide num. 789.

677. Insuper, Reos, si dum in Ecclesia morantur, ibi stantes aliquod delictum, etiam non exceptum, v. gr. furtum, aut strupam committerent, ab Episcopo carcerari posse, & puniri, docet Clericatus cap. 32. num. 41.

PERSONÆ, QUÆ GAUDENT IMMUNITATE

678. Sunt omnes fideles etiam excommunicati, suspensi, aut ab ingressu Ecclesie interditi. Diana p. 6. tr. 1. ref. 26. contra Felinum; quia (ut ritè ait Diana) *sententia interditi non inducit exemptionem hujus privilegii, nec privatur ab ingressu materialis Ecclesie, sed formalis: videlicet ab ingressu in ordine ad audienda divina officia.*

679. Item gaudent Infideles omnes; hæretici (licet non ob hæresim, ut in num. 657.) Judei, pagani, &c. quia privilegium immunitatis non est concessum inuiti personarum, sed locorum sacrorum ob reverentiam, & honorem, qui divino cultui debetur, ex quo fit, ut non possit Reus privilegio immunitatis renuntiare.

680. Servus, si fugiat à Domino ad Ecclesiam non defenditur ab Ecclesia, cum ejus possessio, & dominiū sit penes dominum, sed est reddendus domino, præstito ab eo juramento, seu cautione de impunitate, cap. *Id constituitur* 17. q. 4. & *Inter alia de Immun.* Si verò fugiat à Judice ob aliquod patratum delictum non exceptum, gaudet uti ceteri liberi.

681. Clerici gaudent, ita ut non possint per Judicem proprium vi ab Ecclesia extrahi, nisi in casibus exceptis, ex *Decl. Si Congr. Episc. in una Tropicensi* 29. Jan. 1617. quæ declaratum fuit gaudere immunitate Clericos, qui post delicta patrata ad Ecclesias confugiunt.

Item S. Congr. 17. Augusti 1618. decrevit non posse Clericos ab Ecclesia extrahi, præterquam in casibus degradatione dignis; si secus fiat, restituantur. Unde non est amplius tenenda opinio contraria Abbatibus. Ita Diana *part. 6. tract. 1. ref. 26. q. 10.*

Denique Pignatelli *tom. 1. consulti. 176. n. 5.* restituitur

tur sic fuisse à S. Congr. decisum. In una *Maceratensi Immunitatis die 25. Maii 1655.*

Ratio est: quia privilegium immunitatis quoad refugium, ex num. 678. est concessum directè locis sacris, aut Religiosis, adeoque suffragatur cuilibet in loco sacro, aut Religioso existenti; sive Clericus sit, sive laicus. Et aliàs Clerici pejoris essent conditionis, quàm Pagani, & Judei. Insuper locus facer injuria afficitur, sive Ecclesiasticus, sive secularis ab illo extrahatur.

682. Religiosi pariter, si delinquant extra, aut in proprio Monasterio, gaudent, si confugiant ad Ecclesias, tam aliorum, quàm proprias, & ad Monasteria aliorum Regularium; non gaudent autem intra propria Monasteria Diana p. 10. tr. 4. ref. 30. Bord. *ref. 1. num. 18. Pelliz. de Moni. d. cap. 9. n. 11.* qui idem docent de Monialibus; & puellis educandis, nimirum quod gaudent immunitate in propria Ecclesia; non sic intra suum Monasterium. Hinc gaudet Religiosus, si è carcere fugiens, ad propriam Ecclesiam, aut ad exterorum Monasteria confugiat. Idem docet Bord. de *Religijs* Apostatis. Item Diana p. 1. *tract. 1. ref. 24.*

683. Ratio primi est eadem, quæ de Clericis. Ratio secundi est, ne Religiosorum delicta impunita remaneant, si enim suorum Monasteriorum immunitate gauderent, nunquam possent capi, carceribus mancipari, & puniri, cum Monasterium sit eorum perpetuum domicilium, quod est fundamentum opinionis Abbatibus negantis Clericis, & Religiosis immunitatem; quod absurdum vitatur immunitatem concedendo intra proprias, & aliorum Ecclesias, atque etiam intra exterorum Monasteria.

Sic namque ex una parte servatur immunitas loci sacri quoad Clericos, & Religiosos. Et ex alia datur locus Prælati Regularibus sine violatione immunitatis puniendi subditos delinquentes in proprio Monasterio, in super de uno ad aliud arctius ad poenam luendam transferendi. Eo maxime, quia hoc permittit Canon. cap. *Qui peccat* 23. q. 4.

684. Pariter absque violatione immunitatis potest Episcopus Clericos sibi subditos, in eodem suo Palatio, ad quod adducti, aut spontè accesserunt, atque etiam in eodem loco, qui est eorum domicilium, carcerare, punire, &c.

Quantum autem ad Religiosos Apostatas attendenda est praxis, & consuetudo communis, qua videmus Superiores eos capere in aliorum Ecclesiis, non minus ac Domini servos fugitivos, nec inde ipsi capti reclamant super immunitate, nec Curia Romana Superiores punit. Tancr. *tom. 3. tract. 1. lib. 4. q. 2. n. 5.* Diana in *Summa verb. Immunitas, n. 16.*

Hoc autem pro certo tenendum dico de Religioso fugiente à Superiore, non ut à Judice ob delictum, sed ut à Patre ob salutarem mortificationem, hic namque, & si ad Ecclesiam exterorum confugerit est suo Superiori, pariter tanquam Patri reddendus, non minus quam miles, qui à suo Duce ad Ecclesiam, non

ob delictum confugit, est reddendus suo Duci: Ex servus suo Domino, juxta dicta num. 689.

EFFECTUS IMMUNITATIS REFUGII

685. Sunt quinque. Primus: Ut qui ad Ecclesiam confugit, non possit ex ea, vi, do, lo, aut mala arte extrahi, & sic extractus restitui debeat Ecclesie eidem, vel alteri. Insuper sic extrahentes teneantur ad omne interesse, & damnum indelatum.

686. Secundus: Ut reus, dum est in Ecclesia, non possit vinculis constringi, aut alia violentia affligi. Ex cap. *Definitur* 33. q. 4.

687. Tertius: Ut dum est in Ecclesia non possit contra eum ferri sententia mortis, aut alterius poenæ corporalis, tritemium, exilii, &c. Cap. *Inter alia* 6. de *Immun.*

688. Quartus: Ut reo existenti in Ecclesia negari non possit necessarius victus, & vestitus, aut impediti, ne ad illum deferatur. L. *Presenti* 6. cap. de *His, qui ad Eccles. confug.* quia sic videretur cogi ad exundum. Potest tamen, dum in Ecclesia moratur, à laica potestate custodiri, ne fugiat, aut tradatur Ecclesiasticæ personæ, donec declaratur, an gaudere debeat.

689. Quintus: Ut dum est in Ecclesia, non possit spoliari rebus, & bonis suis, quæ secum ad Ecclesiam attulit. Ex *cit. cap. Definitur*. Nisi alia bona, & res sint alteri obligata ex num. 674. & 675. Potest Minister secularis ab eo arma, & alia à lege prohibita in Ecclesia auferre. Alarius pag. 200. n. 14. Pirhing. in *Comp. lib. 3. tit. 3. r. sect. 2. s. 3.*

MODUS EXTRAHENDI IN CASIBUS

690. EST, ut sequitur: Non potest extrahi reus ab Ecclesia in casibus exceptis à Curia Seculari autoritate propria, sed omnino requiritur licentia expressa Episcopi loci (aut vicinioris, si locus sit nullius Diocesis) quam solus Episcopus, aut ejus Vicarius Generalis dare potest. Insuper pro executione requiritur interventus personæ Ecclesiasticæ ab Episcopo deputatæ. Et ad solum Episcopum, aut ejus Vicarium Generalem spectat solutum cognoscere; an reus, sive laicus sit, sive Regularis, gaudeat immunitate Ecclesie, ad quam confugit. Liqueat ex verbis Bullæ: *In nullo ex casibus prædictis* (Suppletu, exceptis) *sine expressa licentia Episcopi, vel ejus Officialis ab eo auctoritatem habentis, & cum intervenit persona Ecclesiastica, ab eo autem auctoritatem habentis, ad quas solus, & non alios Episcopos inferiores, &c. prædictam licentiam dandi facultas perinet.*

691. Quam licentiam Episcopus dare non potest, nisi prius probato, & consulto, quod delictum sit de exceptis, & idè reus non gaudeat; quia Episcopus nedom est Judex, verum etiam custos immunitatis, adeoque tenetur illam defendere.

692. Quo consulto, reus est consignandus uti supra num. 690. Curia Seculari, ita ut non detur appel-

pellatio, nec ex parte rei, nec ex parte fisci, ut liquet ex verbis Bullæ Greg. XIV. *Tumque demum de mandato Episcopi per Judicem Ecclesiasticum Curia Sæculari, quacumque appellatione possessa, consignentur.*

693. Quod si Episcopus requisitus tunc consignare, aut assiliter culpabiliter, seu injustè recusaverit, in hoc solum casu poterit Curia Sæcularis curare per suos ministros extrahere minori, quoad id fieri poterit cum tumultu, & scandalo.

694. Dum causa, an gaudeat, agitur, poterit reus in Ecclesia existens à Curia Sæculari per suos ministros extra Ecclesiam vigiles custodiri, aut ad carceres Curie Ecclesiasticæ loco custodiæ reponi. Hæc omnia per suam Bullam Greg. XIV. disponit.

POENA MALE EXTRAHEIUM,

695. **N**empè vi, aut dolo in casibus non exceptis, vel sine licentia Episcopi, & contra formam Greg. in casibus exceptis, ultra culpam sacrilegii, est poena restitutionis, ut inn. 684.

696. Insuper est poena excommunicationis majoris latæ sententiæ, quæ ipso facto incurritur, etiam effectû non secuto, sed scienter attentato; liquet ex verbis Bullæ Greg. *Attentare præsumperunt.* Quam incurrit, tam Judex mandans, quam satellites, aut alii extrahentes. Quæ censura licet non fuerit reservata à Greg. fuit reservata à Clem. VIII. extra Urbem, & intra Italiam, ut infra de reservatis.

697. Denique actus omnes judiciales, & sententia post talem violentam extractionem contra reum lata sunt irrita, & nulla, ut expressè declarat Greg.

698. Hinc homicidia vi extractus ab Ecclesia à parentibus occisi, si à superveniente Curia Sæculari capiuntur, gaudet, & est restituendus Ecclesiæ, Diana p. 9. tr. 7. res. 6. contra Sanfelcium; quia talis extractio est violenta, adeoque nulla ex num. 685. & inde præjudicare non potest.

699. Pariter, si sub dolosis verbis, & arte ministrorum extrahatur, & ex hac injusta extractione committat delictum, adhuc restitui debet Ecclesiæ. Privitera pag. 407. num. 5. cum Bonac.

700. Immunitas non solum violatur per violentam extractionem personarum, verum etiam rerum, & bonorum. Ea tamen extrahentes, licet non incurrant censuras à Greg. latas, quia Bulla loquitur de extrahentibus personas, sunt tamen excommunicandi, nisi restituant. Cap. *Sicut antiquitus.* 17. q. 4.

701. Rectè autem Fagnanus in lib. 3. cap. Ecclesiæ, de Immun. num. 103. advertit, quod si bonorum abstractio heret autoritate per Ministros Curie, vel de mandato Judicis, seu Magistratus Sæcularis, tunc tam extrahentes, quam mandantes, licet non incidere in censuras Greg. incidere in rigidiorum censuram, nempe in excommunicationem Bullæ Cæne s. 17. latam contra *Usurpantes jurisdictiones ad Sedem Apostolicam, vel quascumque Ecclesiasticas personas ratione Ecclesiarum pertinentes.*

702. Filic sit, ut extractio bonorum in Ecclesia

refugiatorum, in casibus, in quibus alteri debentur non potest fieri de mandato, & autoritate Judicis Sæcularis, sed Judicis Ecclesiastici, & cum intervenitu personæ Ecclesiasticæ ad id deputatæ juxta dicta num. 690.

703. Eadem ratione, si extractio personarum fieret autoritative per Ministros Sæculares, ut in n. 701. tunc tam extrahentes, quam mandantes, ultra Censuras Greg. & excommunicationem Clem. VIII. incurrent excommunicationem Cæne relatum; quod aperte innuit Greg. XIV. in sua Bulla per illa verba: *Declaramus eam ipso facto censuras, & penas easdem incurtere, quæ contra libertatis, Juris, & Immunitatis Ecclesiarum Violatores, per Sacros Canones, & Conciliorum Generalium, nostrorumque prædecessorum Constitutiones sunt promulgatæ. Requirit autem præsumptionem juxta num. 696.*

IMMUNITAS REALIS

704. **C**ompetit ipsis bonis, ut in num. 604.

Oncia sunt triplicis generis. 1. *Mere Realia*, quæ ipsis rebus, seu bonis imponuntur sine respectu ad qualitatem personæ. Et hæc durant, quantum bona durant. 2. *Mere Personalia*, quæ personis subditis imponuntur sine respectu ad bona Patrimonialia, quæ fortè nulla habent, ut est exactio capitacionis. 3. *Mixta*, quæ personis subditis imponuntur eum respectu ad eorum bona, ita ut immediatè sint tributa imposita personis, mediatè bonis. Ita Pirhing. in *Comp. lib. 3. tit. 31. §. 1.* Vide num. 721.

705. Bona Ecclesiæ sunt etiam triplicis generis. Primi generis sunt bona consecrata, benedicta, aut ad divinum cultum tamquam ejus instrumenta legitime deputata. Hujusmodi sunt Ecclesiæ, Cæmeteria, vasa sacra, vestes, &c. Hæc esse immunita ab omnibus Sæcularibus oneribus, & tributis est certum, ex cap. *Non minus 4. de Immunit. Eccles.*

706. Secundi generis sunt bona, quæ licet consecrata, aut benedicta sint, &c. ad Ecclesiam tamen spectant. Talia sunt prædia, & alia similia bona Ecclesiæ mobilia, aut immobilia. Et hæc pariter sunt ab omni reali onere laicali immunita, ex cap. *Sanctum 1. de Censibus.*

707. Hoc tamen pacto: Si bona sint data Ecclesiæ in fundationem, aut dotem de consensu dominorum, cui erant tributalia, sunt prosum immunita ab omnibus oneribus, & tributis laicalibus, tam publicis, & regii, quam privatis, & antea impositis; ex pluribus juribus, apud Fagnanum lib. 3. cap. *Non minus, de Immun. num. 8.* ob specialem Ecclesiæ favorem, & Sanctitatem editis, ita ut in hoc casu ob speciales rationes non habeat locum regula illa: *Quod res cum suo onere transeat.*

Et solum præfata bona sunt subiecta oneribus, quæ ratione naturali ipsis rebus incumbunt. Et sic ad Ecclesiam spectat suam reparare domum, & pro rata parietem medium domui Ecclesiæ, & laici. Item pro rata solvere expensas pro purgatione putei Ecclesiæ, &

Immunitas Realis.

& toti viciniæ necessarij. Non tenentur autem ipsæ personæ Ecclesiasticæ ad fordida munera, nempe ad terram fodiendam, ad fossata construenda ad calces coquendas, &c. ex pluribus juribus, apud Fagnan. lib. 3. cap. *Non minus, de Immun. num. 13.* Vide num. 722.

708. Si bona Ecclesiæ provenierint, non titulo fundationis, aut dotis, sed aliis causis, vel titulis, tunc ad eam transeunt cum oneribus realibus, veris tamen, & certis, quibus antea erant gravata, & ex vi domini propriè dicti bonis imposita propter bona. Unde si Ecclesiæ proveniat titulo hæreditatis, legati, dotacionis, &c. prædium subiectum subjugationibus, censibus, legatis folvendis, & aliis perpetuis realibus oneribus, ea solvere tenetur Ecclesiæ; quia res cum suo onere transit. Et in favorem causæ piæ non debet ordo justitiæ inverti, nec alter suo jure privari, ex cap. *Tributum 22. 23. quest. 8. & Sacra Rota in Brundisina Gabelle 13. Febr. 1604.*

709. Postquam autem recensita bona sunt sub dominio Ecclesiæ, aut Ecclesiasticorum, non possunt à Magistratu Sæculari aliis novis oneribus realibus gravari.

Imò addit Pirhing. in *Com. lib. 3. tit. 31. §. 1.* esse etiam exempta ab oneribus prius à Principe impositis, non vi domini propriè dicti, sed ex potestate jurisdictionis supremæ; quia talia onera non sunt merè realia, sed mixta, nempe imposita cum respectu ad personas subiectas; & quia persona Ecclesiastica non est Magistratu Sæculari subiecta, ita nec ejus bona, quoniam per mutationem personæ, mutatur etiam qualitas, & conditio rei adherentis personæ. Vide num. 755.

710. Nec Princeps statuere potest, ut bona laicalia suorum vassallorum sint ipsi tributaria, ut postquam ad Ecclesiam pervenerint, sint subiecta oneribus realibus, seu collectis novis postea imponendis. Fagnanus cit. num. 10.

711. Tertii generis sunt bona, quæ spectant ad ipsas particulares personas Ecclesiasticas, sive sint bona ex titulo spiritualium acquisita, ut redditus beneficiorum, distributiones pro horis, &c. sive sint titulo temporalium acquisita, puta ex successione, testamento, dotacione, &c. quæ bona patrimonialia dicuntur.

712. Præmissa omnia bona sunt immunita ab omnibus Sæcularibus exactionibus, & oneribus modo dicto, ex cit. cap. *Non minus.* Ex cap. *Quamquam 4. de Censibus in 6. Trident. sess. 25. de Reform. cap. 20.* & novissimè ex Bulla *Urb. VIII. Romanus Pontifex, 5. Junii 1641.* ubi molestias omnes damnat, & reprobat Pontifex, inter quas damnat *Collectas, militum bespirationes, & alia onera super Ecclesiis, & locis piis, ac personis Ecclesiasticis, earumque bonis, seu fructibus per laicos, vel alios quoscumque sine Apostolica auctoritate imposita, & exacta etiam à sponse contrahentibus.* Vide num. 805.

713. Immunitas namque Ecclesiastica, tam personarum, quam eorum bonorum, etiam tertii gene-

ris, nedum est de jure Civili, & Canonico ex ceteris, & aliis juribus, verum etiam de jure Divino. Constat *Genesis 47. Accipite semina, & ferite agros, ut fruges habere possitis: quintam partem Regi dabitur, &c. ex eo tempore usque in præsentem diem in universa terra Aegypti Regibus quinta pars solvitur, & factum est quasi in legem, abique terra Sacerdotali, quæ libera ab hac condicione fuit.*

Primò Edsdræ 1. 7. Artaxerxes Rex gentilis ad favorem Sacerdotum, & Ministrorum Templi Dei Israel Decretum Immunitatis edidit: *Vobis quoque (Supple tu Custodibus, & Gubernatoribus) votum faciamus de universis Sacerdotibus, & Levitis, & Cantoribus, & Janitoribus, Nathinæis, & Ministris domus Dei hujus, ut redigal, & tributum, & annonæ, non habeatis potestatem imponendi super eos.*

Denique ex verbis Christi, Matth. 17. *Quid tibi videtur Simon? Reges terra à quibus accipiunt tributum, vel censum? à filiis suis, an ab alienis? & ille dixit: ab alienis. Dixit illi Jesus: Ergo liberi sunt filii. Ut autem non scandalizemus eos, vade ad mare, & mitte haurium, & cum piscem, qui primus ascenderit, tolle: & aperto ore ejus invenies staterem: illam simeis, da eis pro me, & te.*

714. Demum. Violantes immunitatem Ecclesiasticam realem contra bona secundi, aut primi generis incidunt in Excommunicationem Bullæ Cæne, s. 17. latam: contra verò bona secundi, aut tertii generis in Excommunicationem Cæne, s. 18. & 19. latam Vide num. 705. ad 711.

IMMUNITATE REALI

715. **G**audent Clerici in Sacris, licet excommunicati, suspensi, interditi, irregulares, aut verbaliter degradati; quia sicut per has censuras Clericatum non amittunt, ita nec privilegium immunitatis annexum.

716. Clerici in Minoribus, aut in prima tonsura constituti, certum est, quod gaudent, si habeant condiciones Trident. de n. 732. De aliis verò, qui eas non habent, quamvis plures negent, probabilius est, quod gaudent, quia (ut citè advertit Pirhing. lib. 3. tit. 49. §. 6.) Trident. eas condiciones requirit pro privilegio fori.

717. Conjugati verò in nostra Ecclesia Latina non gaudent, cap. *unic. de Cler. conjug. in 6.* ut in num. 734.

718. De Colonis, & Emphyteutis sic rectè discurrit Pirhing. cit.

Ad colonos quod attinet, & emphyteutas, Laicos, qui Ecclesiarum agros elocatos colunt, utrum immunes sint à tributis, & gabelis per Principes Sæculares impositis; de emphyteutis quidem dicendum est, qui Ecclesiæ fundos, & prædia in emphyteusim ab Ecclesiâ obtinent, quod ad solvendam onera, quæ ratione talium fructuum imponuntur, obligantur, cum enim dominium utile talium fundorum, ratione ejus onera talia impon-

nuntur, totum ad illos pertineat, ac persona emphyteuta subiecta sit jurisdictioni imponentis tributa, consequenter ad hæc obligabuntur. Inter colonos vero distinguendum est, utrum sint hi scilicet coloni adscriptitii, quia terræ tali colendæ in perpetuum sunt adscripti, ita ut recedere non possint; vel utrum sint coloni partiarum, ita ut certa pars fructuum ad illos, & certa alia ad Ecclesiam pertineat: prioris casus coloni immunes sunt à solvendis talibus oneribus ex fundis Ecclesiæ, quos colunt, cum omne dominium utile ad Ecclesiam, vel Clericos pertineat, certa tantum pensione colonistalibus in laboris mercedem soluta: posterioris casus coloni, quoad partem quidem, quæ tota Ecclesiæ est, immunes sunt ab oneribus talibus, nec Ecclesiæ onerari videatur, non tamen immunes sunt quoad eam partem, quæ ipsorum propria est, cum enim personæ tales sint Laicæ, Laicæ jurisdictioni subiectæ, & totum dominium partis talis ad illas pertineat, nec Ecclesiæ huiusmodi tributus graventur; non videtur, ex quo capite, aut iure ab oneribus Laicalibus videantur immunes.

IMMUNITAS PERSONALIS

719. **E**ST, qua Clerici sint exempti à potestate laicali, ex pluribus iuribus, maxime. *Ex cap. Ecclesie Sanctæ Mariæ 10. de Constit. & Trid. sess. 25. de Reform. cap. 20. Vide num. 604. & 714.*

720. Hæc immunitas tres parit effectus.

721. Primus est, quod Clerici sint exempti à tributo Capitacionis, videlicet à tributo reali, quod imponitur super capite; & sic obligari non possunt ad solvendas exactiones, quæ à Principe Sæculari imponuntur suis subditis. Habetur ex iuribus num. 716. relatis.

722. Secundus, quod Clerici sint exempti ab onere munerum personalium. *Ex cap. Ecclesiarum 68. 12. quest. 2. Munera personalia alia sunt fordida, ut mundare cloacas, &c. Ad hæc non possunt obligari, nec acceptare debent cum sint indecentia statui. Alia sunt honorifica, ut regere Urbem, aut indifferentia, ut munus tutoris, &c. hæc acceptare possunt, si velint, aut non possunt cogi, ut acceptent.*

723. Et sic obligari non possunt ad fodiendam terram, &c. Ad pugnandum personaliter contra hostes: Ad murorum custodiam, (nisi magna necessitas defendendi Urbem contra hostes infideles urgeret. *Ex cap. Pervenit 2. de Immun. .*) Nec obligari possunt ad hospitandos milites in suis domibus, etiam patrimonialibus. *Pirhing. in Comp. lib. 3. tit. 49. §. 5. Vide num. 712.*

724. Possunt tamen in se suscipere munera civilia, honesta, & pia, puta tutelæ, aut curatelas confanguineorum, vel miserabilium personarum. Et tunc sicut laici ratione administrationis Ecclesiasticæ debet rationes sui officii reddere coram Iudice Ecclesiastico; ita Clericus ratione sui officii temporalis,

quod nomine laici gerit, potest nomine illius conveniri, puta curator nomine minoris, &c. & coram Iudice Sæculari respondere. *Pirhing. in Comp. lib. 2. tit. 2. de Foro compet.*

725. Violantes immunitatem personalem quoad duos priores effectus incurrunt excommunicationem Cœnæ, §. 18. & 15. latam.

726. Tertius effectus est, quod Clerici sint exempti à Jurisdictione Iudicis Sæcularis, in causis tam civilibus, quam criminalibus. Et Immunitas sub hoc respectu appellatur privilegium fori, quod est concessum in favorem totius ordinis Ecclesiastici, *Ex cap. Si diligenti 12. de Foro Compet. adeoque à persona privata renuntiari non potest, & eodem cap. Vide num. 737.*

727. Violantes immunitatem personalem quoad hunc tertium effectum incurrunt in excommunicationem Cœnæ, §. 15. latam.

728. Hoc tamen est intelligendum, quando Clericus est Reus, tunc inquam, non nisi coram Iudice Ecclesiastico potest suam causam dicere.

729. Si autem sit Actor contra laicum in causa pure temporali, tunc adire debet Sæculare tribunal, ex regula illa: *Actor sequi debet forum rei, cap. Si Clericus 5. & cap. Cùm sit generale 8. de Foro compet.*

730. Quod si tam Clericus, quam laicus sine similitudine rei, tunc, si causa est separabilis, quilibet est in suo foro conveniendus, Clericus in Ecclesiastico, laicus in sæculari; quia in causa separabili socius delicti non gaudet privilegio sui socii. *L. Si quis 53. §. 1. ff. de Empt. Si verò causa sit inseparabilis, tunc uterque est coram Iudice Ecclesiastico conveniendus; quia minus dignus, potius trahi debet à magis digno, quam è converso. Ita Thœbes lib. 2. tit. 11. de Immunit. num. 18.*

PRIVILEGIO FORI GAUDENT

731. **C**lerici Sacris ordinibus insigniti.

732. Non gaudet Clericus prima tonsura initiatus, aut etiam in Minoribus constitutus, nisi beneficium Ecclesiasticum habeat, aut Clericalem habitum, & tonsuram deferens, alicui Ecclesiæ ex mandato Episcopi inserviat, vel in Seminario Clericorum, aut in aliqua schola, vel Universitate de licentia Episcopi quasi in via ad majores Ordines suscipiendus versetur. Ita Conc. Trident. sess. 3. de Reform. cap. 6.

733. Super quo Concilii Decreto duo sunt advertenda. Primum: Quod Clericus in Minoribus carens habitu Clericali, & tonsura tempore delicti, aut capturæ, gaudet privilegio fori, si alius solitus erat deferre. *Diana part. 4. tract. 1. ref. 18. & p. 1. tract. 2. ref. 33. Ex Decl. S. Congr. apud Bonac. de Legib. disc. 10. quest. 2. panth. 1. §. 4. n. 14. Quia non presumitur dimisisse habitum animo deferendi, sed commodius delictum patrandi.*

Secundum: Privilegio fori gaudere Clericum in Minoribus, incedentem in habitu, & tonsura, qui in Synodo Diocesana obedientiam præstitit Ordinario, &

& per paucas vices in Choro interfuit, & processioneibus, attentis circumstantiis, quamvis alicui Ecclesiæ de mandato Episcopi non inserviat, vel beneficium Ecclesiasticum non habeat. Ita Diana p. 4. tract. 1. ref. 18. *ex Decl. S. Congr. Conc. 28. Martii 1628.*

734. Clerici in Minoribus conjugatis est plus restricta immunitas. Solum namque sunt exempti à Iudice Sæculari quoad causas criminales, sive criminaliter, sive civiliter agitas, idque non nisi cum unicis, & virginibus contraxerint, *cap. Cleric. 1. de Cler. conjugatis: & insuper, modo hi Clerici alicujus Ecclesie servitio, vel ministerio ab Episcopo deputati eadem Ecclesie serviant, vel ministerio, & Clericali habitu & tonsura utantur. Trid. tit. 1. Quantum autem ad reliqua, etiam præmissis servatis conditionibus, immunitate personali, & reali non gaudet: Upde non sunt exempti à potestate Sæculari quoad causas civiles, nec ab onere solvendi tributa, sed quoad hos effectus tantquam laici reputantur.*

735. Sunt etiam plures casus, in quibus Clericus constitutus in Sacris est iure Canonico non gaudet immunitate exemptionis à potestate fori sæcularis, & ab onere solvendi tributa.

Et primò: Clericus negotiator, si tertio monitus non respiciat, sed prætermisissis Divinis Officiis, ad negotiationes incumbat, privatus manet exemptione à tributis, & tantquam laicus in hac parte relate ad res per negotiationes acquisitas est reputandus. *Cap. In de Vita, & Honest. Cleric. Vide de Contract. verb. Negotiatio.*

736. Secundo: Clericus Feudatarius in causa feudali, sive de proprietate agatur, sive de ejus possessione, conveniri debet coram Domino feudi, etiam si ille sit laicus. *Cap. Verum 7. & Ex transmissa 6. de Foro Compet.*

737. Tertio: Si Clericus aliquod ex iis delictis committat, quibus à jure Canonico est statuta privatio immunitatis à foro sæculari. Tale est (ait Tebeus) si Clericus, nec in modo tonsura, nec in vestimentorum forma, nec in qualitate negotiorum de Clericatu quidquam offenderit, & tertio monitus ab Episcopo emendationem contemnat, ex cap. Contingit 45. de Sentent. excom. Item: Si Clericus speculatoriam artem per annum exercuerit ipso jure. Si autem tempore breviori, & tertio monitus non respiciat, privatur omni privilegio Clericali. *Ex cap. unic. de Vita & Honest. Cler. in 6. & clem. 1. de Vita, & Honest. Cler. cap. Cum non ab homine 10. de Judiciis.*

738. Clericus, quamvis nunquam propria auctoritate capi, & incarcerari possit à Ministro laico; potest tamen auctoritate, & nomine Ecclesiæ, semper ex commissione expressa, & aliquando ex præsumpta, & tacita sui Superioris Ecclesiastici; tales namque possunt contingere casus, ut prudenter Minister laicus, & rationabiliter præsumat de commissione Superioris Ecclesiastici; & tunc talis captio, & carceratio, seu custodia est licita quia non est Sæcularis, sed Ecclesiastica, cum sit facta auctoritate, & nomine Ecclesiæ.

739. Hoc pacto Minister laicus Clericum capere potest. Primò: post delictum commissum ad effectum eum præsentandi suo superiori. Quatuor autem requiruntur conditiones. 1. Quod delictum sit notorium. 2. Quod Clericus sit suspectus de fuga. 3. Quod Superior Ecclesiasticus consili non possit, ut ab eo accipiat capiendo mandatum; quibus servatis conditionibus, captura erit illicita, utpote nomine laici facta, quia tunc Superior non censetur consentire. 4. Ut statim ad suum Superiorem ducatur, si fieri potest; aut quamprimum fieri potest. Non potest laicus in suis carceribus ultra viginti quatuor horas, imò nec breviori tempore Clericum detinere, si possit statim, aut prius illum ad suum Superiorem remittere.

740. Secundo: Si Clericus fuerit à Iudice laico, imò à privato repertus in fragranti crimine. Quia tunc censetur cullibet potestas, *ex l. Raptores, cap. de Episcop. & Cleric. Debent tamen allate conditiones concurrere.*

741. Tertio: Si Clericus sit debitor, & solve-re potens non velit. Semper tamen debent præmissæ conditiones concurrere. Quia tunc talis captura, aut detentio non est actus jurisdictionis, sed justæ defensionis, quæ etiam à quolibet privato potest præstari.

742. Quarto: Si delictum sit in fieri contra tertiam personam; & prædictæ conditiones concurrant; quia cullibet notum Judici, sed etiam privato competens jus, & onus justitiæ, aut charitatis innocentem defendendi, & injuriam propulsi.

743. Quinto: Quoties Clericus potest impunè occidi, aut verberari; quia tunc captura est ei minus malum. *Caltropal. p. 2. tract. 1. 1. disc. unic. panth. 6. Ex cap. 3. de Sent. Excom.*

744. Sexto: Clericus, si die, aut noctu reperitur à Ministris Sæcularibus sine tonsura, & habitu cum armis prohibitis, aut delictum paraturus; quamvis cognoscatur à Ministris, quod sit Clericus, potest capi, aut detineri, præmissis concurrentibus conditionibus. Semper tamen attendendo dicta num. 723. & 733.

745. Quod si Ministri laici non dignoscant personam sic deprehensam esse Clericum, & dictum ejus de statum Clericali sit ipsis suspectum de falsitate, & sine declinatione forum, ad fugiendum: Tunc quamvis ab eisdem detineatur captus, & custoditus; debent tamen statim ad Superiorem, seu Judicem Ecclesiasticum pro recognitione recurrere; quia ad ipsum spectat cognitio; *ut num. 766. an captus sit Clericus, nec ne? Et etiam: An sit fraudulentus in affumendo, aut reassumendo statu Clericali. Et veritate de statu Clericali comperta, est statim suo Superiori Ecclesiastico remittendus.*

746. Insuper privilegio fori gaudent Monachi, & Regulares utriusque sexus, laici conversi, & oblati, seu Tertiarum sub Religiosorum tecto viventes.

747. Religiosi Equitum Militarium S. Joannis gaudent; quia sunt veri Religiosi, ut dicemus de voto.